

NORGES HØYESTERETT

Den 23. oktober 2014 avsa Høyesterett dom i

HR-2014-02066-A, (sak nr. 2014/1537), straffesak, anke over dom,

A (advokat Frode Sulland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Lasse Qvigstad)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bårdsen**: Saken gjelder lovanvendelsen ved domfellelse for legemsfornærmelse, jf. straffeloven § 228, nærmere bestemt straffebudets andre ledd første straffalternativ om legemsfornærmelse med "betydelig Smerte" til følge.
- (2) Politimesteren i X satte 20. september 2013 A under tiltale for overtredelse av straffeloven § 228 første og andre ledd første straffalternativ, i tilknytning til en voldsepisode A var involvert i mens han var på jobb som taxisjåfør i X sentrum. Det faktiske grunnlaget er angitt slik:

"Lørdag 24. august 2013 ca kl. 00.30 i Y gate 29 i X, slo han B i hodet med knyttet hånd med den følge at han fikk væskeansamling i mellomøret, øresus og ble svimmel, og ble påført betydelig smerte."
- (3) Ved Oslo tingretts dom 24. januar 2014 ble A funnet skyldig etter tiltalen. Straffen ble satt til fengsel i 60 dager. A ble dessuten pålagt å betale erstatning og oppreisning til B og sakskostnader. Hans anke til lagmannsretten over bevisbedømmelsen og lovanvendelsen under skyldspørsmålet, saksbehandlingen og straffutmålingen, førte ikke frem. Borgarting lagmannsretts dom 16. juni 2014 har slik domsslutning:

"1. A, født 25. september 1981, dømmes for overtredelse av straffeloven § 228 første og annet ledd første straffalternativ til fengsel i 60 – seksti – dager."

2. A, født 25. september 1981, dømmes til å betale skadeserstatning til B med 235 – tohundreogtrettifem – kroner innen to uker fra forkynnelse av dommen.
3. A, født 25. september 1981, dømmes til å betale oppreisningserstatning til B med 10.000 – titusen – kroner innen to uker fra forkynnelse av dommen.
4. A, født 25. september 1981, dømmes til å betale saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten til det offentlige med 6000 – sekstusen – kroner innen to uker fra forkynnelse av dommen."

(4) A har anket over lagmannsrettens saksbehandling og lovanvendelse. Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 2. september 2014 er anken over lovanvendelsen tillatt fremmet for Høyesterett, mens saksbehandlingsanken ikke er tillatt fremmet.

(5) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*

(6) For å plassere problemstillingen i saken, tar jeg utgangspunkt i straffeloven § 228 første og andre ledd, som lyder:

"Den, som øver Vold mod en andens Person eller paa anden Maade fornærmer ham paa Legeme, eller som medvirker hertil, straffes for Legemsfornærmelse med Bøder eller med Fængsel indtil 1 Aar.

Har Legemsfornærmelsen tilfølg Skade paa Legeme eller Helbred eller betydelig Smerte, kan Fængsel indtil 4 Aar anvendes, men indtil 6 Aar, hvis den har Døden tilfølge, eller Skaden er betydelig."

(7) Første ledd tar sikte på "de mindste Legemsfornærmelser, hvor ingen Skade er tilføiet, men alene en forbigaaende Smerte eller Frygt, eller hvor Retskrænkelsen mere bestaar i Bruddet på den Fred og Respekt, enhver er berettiget til, end i noget fysisk Onde", jf. Straffelovkommissjonens innstilling 1896 side 34. Det vanligste alternativet i praksis er voldsbruk, gjerne i form av slag, spark, skalling, klyping eller lugging. Det er ikke noe krav at fornærmede påføres smerte, jf. Ot.prp nr. 22 (2008–2009) side 427.

(8) Har handlingen til følge "betydelig Smerte" eller "Skade", økes imidlertid strafferammen fra ett til fire års fengsel, jf. andre ledd første straffalternativ. Gjerningsmannen hefter så fremt han "kunde have indset Muligheden af en saadan Følge", jf. straffeloven § 43 – såkalt *culpa levissima*. Hovedtrekkene her er videreført i straffeloven 2005 § 272 om "grov kroppskrenkelse", men slik at skyldkravet for de uforsettlige følgene er *uaktsomhet* og at strafferammen utvides til fengsel i hele seks år.

(9) A har gjort gjeldende at den smerte B ble påført som en følge av As slag, ikke er "betydelig" i den forstand dette uttrykket brukes i straffeloven § 228 andre ledd første straffalternativ.

(10) Jeg ser først på den generelle tolkningen av uttrykket "betydelig Smerte".

(11) Straffansvaret etter § 228 andre ledd første straffalternativ ble innført ved straffeloven 1902. Forarbeidene gir liten veiledning for tolkningen. Det foreligger bare noen ganske få avgjørelser fra Høyesterett hvor lovtolkningen kan sies å ha vært et tema, jf. i første rekke Rt. 1982 side 562 og Rt. 2007 side 843. Disse to avgjørelsene slår fast at vurderingen skal foretas konkret og være knyttet til det samlede smertebildet for fornærmede.

- (12) Den øvrige høyesterettspraksis hvor bestemmelsen er berørt, knytter seg til straffutmålingen eller saksbehandlingen, jf. Rt. 1951 side 313, Rt. 1952 side 641, Rt. 1963 side 823, Rt. 1973 side 690, Rt. 1982 side 562, Rt. 1986 side 1435, Rt. 1995 side 702 og Rt. 2001 side 1411. Disse avgjørelsene gir nok en viss illustrasjon. Men prejudikatsverdien er begrenset for så vidt gjelder den nærmere rettslige forståelsen av uttrykket "betydelig Smerte" i § 228 andre ledd første straffalternativ. Jeg går derfor ikke nærmere inn på dem.
- (13) Smerte hører til de fenomener som er vanskelige å definere rettslig, men som er lette å kjenne igjen i det virkelige liv. Jeg tenker for min del i første rekke på opplevelsen av et kroppslig onde som i karakter, intensitet og varighet strekker seg utover det plagsomme, ubehagelige eller anstrengende. Språklig sett indikerer kvalifiseringen "betydelig" en sterk opplevelse av smerte, jf. også straffeloven 2005 § 272 som benytter nettopp uttrykket "sterk smerte" som synonymt med dagens "betydelig Smerte", jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 427. Det ligger etter mitt syn også i straffebudets struktur at det skal noe til – at innslaget av smerte forutsettes å være så markert at det er naturlig å fange dette elementet særskilt opp ved selve subsumsjonen. Jeg viser til at "betydelig Smerte" i andre ledd første straffalternativ er sidestilt med "Skade" og at strafferammen altså økes betydelig.
- (14) Loven omfatter etter mitt syn tilfeller der voldsbruken i seg selv er meget smertefull, for eksempel fordi den rammer på et spesielt følsomt sted. Det er imidlertid, som jeg allerede har nevnt, den samlede påkjenningen for fornærmede som skal vurderes, jf. Rt. 1982 side 562 og Rt. 2007 side 843. Strekker smertene seg over tid, vil derfor også noe lavere intensitet kunne være tilstrekkelig, så fremt den totale smerteopplevelsen likevel er betydelig. Derimot vil for eksempel noen dagers sårhet, ømhet, nummenhet eller opphovning, vanskelig kunne regnes som "betydelig Smerte" isolert sett. I praksis vil det kunne være en glidende overgang mellom "betydelig Smerte" og "Skade" i § 228 andre ledd første straffalternativ.
- (15) Jeg går da over til den konkrete lovanvendelsen i As sak.
- (16) Det fremgår av lagmannsrettens dom at A uventet slo B to ganger i hodet, "hardt på venstre side av ansiktet, med en sidelengs bevegelse med knyttet hånd". Slagene gjorde vondt. Iallfall ett av slagene traff Bs venstre øre. Ettersom øreregionen er følsom, ville allerede et slikt kraftig slag – etter forholdene – kunne medføre "betydelig Smerte" i lovens forstand. Men Bs smerter i forbindelse med selve slaget er ikke nærmere beskrevet i lagmannsrettens dom, så jeg lar det ligge. Det fremgår imidlertid at da B våknet dagen etter slagene, var han svimmel, hadde vondt i øret – "[d]et 'sprengte' og dunket i øret, og følt på samme måte som øreverk". Han hadde også noe øresus. Ved legebesøk etter noen dager ble smertene tilskrevet "[v]æske i mellomøret" eller "barotraume" forårsaket av slaget. Svimmelheten avtok etter omkring halvannen uke, primo september 2013. Men smertene i øret vedvarte utover høsten 2013 og vinteren 2014, med tilbakevendende "spreng", "dunking og sus" i øret, med varierende intensitet. Etter at B fikk behandling mot hevelse i slimhinnen i april 2014, avtok smertene og presset i øret.
- (17) Jeg finner det ikke tvilsomt at dette, når intensitet og varighet ses i sammenheng, må anses som "betydelig Smerte" i den forstand uttrykket benyttes i straffeloven § 228 andre ledd første straffalternativ.

(18) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

(19) Dommer **Ringnes:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(20) Dommer **Bull:** Likeså.

(21) Dommer **Indreberg:** Likeså.

(22) Dommer **Gjølstad:** Likeså.

(23) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: